

A photograph of a snowy landscape. In the foreground, a wooden goalpost stands in the snow. Behind it is a wooden fence with a decorative top rail. In the background, there are bare trees and a hillside covered in snow. The overall color palette is muted, with a lot of white and brown tones.

ANDREI MIHĂILESCU

om bun la centru

Piața Galați

BUCUREȘTI, ÎNCEPUT DE IULIE 1980

Arșița vâscoasă a amiezii părea să înfășoare stația de autobuz într-o folie lipicioasă. Strada se întindea, nesfârșită, în ambele direcții. Hale de fabrici cu pereții crăpați suportau, răbdătoare, lumina orbitoare a miezului zilei. Niciun copac cât vedeai cu ochii

Stația consta dintr-o placă mică de tablă pe un stâlp de beton. Pe placă fuseseră scrise cândva numerele liniilor de autobuz. Acum, ele nu se mai recunoșteau de sub rugină. De zidul din spatele stâlpului de beton se rezemau cinci oameni care țineau niște plase în mâini și așteptau. Umbra clădirii le ajungea doar pentru capete și umeri.

Ceva mai încolo, la marginea străzii, se afla epava unei Dacii. Ștefan se apropie și văzu o javră maidaneză care zăcea, toropită, sub mașină. Bărbatul se întinse pe trotuarul plin de praf, în umbra îngustă din dreptul automobilului părăsit.

Ceilalți nu spuseră nimic. Se mulțumiră să arunce, pe rând, scurte priviri disprețuitoare spre Ștefan. Acesta stătea întins pe jos, cu hainele pline de pete, știind că arăta ca un boschetar, unul uscățiv și nu tocmai tânăr. Precis că-l credeau un bețiv. O scur-sură. Dar, după tot ceea ce trăise el în ultimele zile, părerea lor îi era indiferentă.

Trecură patruzeci de minute. Aerul vibra.

Ștefan își spuse: „Așadar, asta-i ziua eliberării mele!“ Gândul acesta avea un gust amar și absurd. „Zac în mizerie lângă o jigodie fără stăpân. Nici măcar nu știu cum se numește strada unde m-au dat jos. Dar la noapte o să dorm din nou în patul meu. Mai târziu o să se facă simțită iar frica aceea veche, prudența, dacă se poate spune așa. La un moment dat, probabil că o să mă ridice din nou. Dar nu astăzi.“

Cu două săptămâni în urmă eram un jurnalist cunoscut. Mă consideram un om de succes, aproape celebru. Aproape sigur.“

Adormi pe jumătate. Setea îl trezi la loc.

Când sosi autobuzul, Ștefan urcă ultimul. Dădu peste ceva mărunțiș, pe care ăia nu i-l găsiseră. Își cumpără de la taxatoarea transpirată un bilet pentru câteva stații, de mai mult nu-i ajungeau banii. Nu mai călătorise niciodată pe linia asta. Nimic din zona pe care o vedea trecându-i prin fața ochilor nu i se părea cunoscut.

„Încă nu mă simt liber“, gândi. „Poate că mai am nevoie de timp până când corpul meu o să poată prelucra durerile și umilințele. Până când o să le elimine ca pe niște deșeuri otrăvitoare.“

Îi observă pe ceilalți călători. Și ei păreau cumva otrăviți, cu toate că, în ultimele zile, își duseseră existența ca de obicei. „Ce viață scurtă are totuși imaginea noastră despre fericire“, gândi. „Grijile lor cotidiene nu-i apasă pe oamenii aceștia mai puțin decât mă apasă pe mine frica de a fi arestat din nou.“

Biletul lui ajungea până la Piața Galați. Ștefan coborî.

Zona aceasta îi era mai familiară. Casele din „vremurile de dinainte“, care dădeau impresia că sunt cocoșate, zăceau de parc-ar fi fost îngropate în castanii masivi. După care autobuzul plecă huruind, izbuti să vadă și cealaltă parte a străzii, unde se găsea un șantier. Ștefan se orientă, trebuia s-o ia pe Strada Batiștei, în direcția bulevardului. Acolo avea să găsească niște apă, poate vreo țâșnitoare care funcționa.

După câțiva pași, se opri locului.

Mai aproape

Se întoarse și se apropie de șantier. Acesta se găsea chiar la colțul străzii și era îngrădit cu plăci de tablă mâncate de rugină.

Îi sări în ochi intrarea: porțile erau deschise, deși nu trecea niciun vehicul. În general nu se auzea niciun utilaj. Pe schelele care înconjurau construcția pe jumătate terminată nu văzu pe nimeni. La sol, dimpotrivă, domnea o activitate febrilă: în ciuda arșiței amiezii, muncitorii umblau încolo și înoace și se înjurau.

„Ciudat“, cugetă Ștefan, fără să-și poată da seama ce se întâmpla. Merse încet spre intrare. Putea să simtă tensiunea aproape fizic. Un accident? Nu văzu pe nicăieri nicio ambulanță. Ce însemna asta? Căuta o explicație, dar setea îi împâclea gândurile.

Erau aproximativ o duzină de muncitori. Se certau aprig și insistent, își aruncau unii altora vorbe grele, dar cumva înăbușit, ca și când evitau să devină prea sonori. Se mișcau indeciși, câțiva pași înoace, câțiva pași încolo. Păreau că așteaptă ceva.

„Oamenii muncii din patria noastră în armonie proletară“, gândi Ștefan.

În ziare, pe pancarte, în filmele artistice, vedea în permanență imagini de muncitori și țărani musculoși, stăpâniți de un entuziasm neîntrerupt. Privirea lor era îndreptată spre răsărituri de soare îndepărtate. Ori de câte ori se putea, cântau despre fericirea lor,

despre recunoștința lor față de conducerea de partid. Ei îndeplineau și depășeau planul cincinal. Aceleași imagini la nesfârșit, zi de zi, repetate de sute de ori.

Muncitorii de pe șantierul ăsta arătau nefericiți și abrutizați. I se păreau mici și urâți, cei mai mulți aveau burți voluminoase și cefe groase. Fețele lor purtau semnele unor frustrări vechi de ani în șir, pe care le combătuseră cu țigări proaste și țuică.

În țara asta, în care se întâmplau atât de puține lucruri neașteptate, acest șantier stătea inactiv ziua-n amiaza mare. Ce putea să se fi întâmplat? Mirosea a senzație. Ce noroc să fi la locul potrivit, în momentul potrivit! Uneori, n-aveai nevoie de mai mult ca să ajungi celebru. Trebuia să acționeze imediat. Să se apropie, să-i atragă pe muncitori într-o discuție. Pe urmă, îi trecu prin cap că n-avea la el nici măcar un carnețel de însemnări. Și în ce hal arăta! Se enervă. Era momentul să se adune. Și să bea ceva cât mai curând. Abia dacă mai era în stare să vadă limpede.

Dezorientarea iritată, urâtenia, imaginile propagandistice. Dintr-odată, pământul se opri în loc, iar Ștefan înțelese pe dată cum se legau toate între ele: muncitorii înfrumusețați pe pancarte, cei reali, pe care-i vedea aici, jerpeliți și epuizați, toată această țară tristă. Toate se legau. Acum vedea. Dar imaginea nu ținu decât o clipă.

Își reveni. Câțiva muncitori îl observaseră și vorbeau despre el în șoaptă. Privirile lor erau ciudate.

Dar Ștefan nu mai avea timp.

— Hei, băieți! Oameni buni! Unde pot să beau și eu un pahar cu apă? Sunt de câteva ore pe drum, m-am rătăcit... nu mai pot de sete. Haide, fiți așa de buni, aveți niște apă?

Cuprins

Partea întâi *IULIE 1980*

- Piața Galați / 9
Mai aproape / 11
Un hoț / 13
Acum dispărem / 20
Tratament preferențial / 23
O fică a puterii / 29

Partea a doua *SEPTEMBRIE 1979 – IULIE 1980*

- Cine nu e cu noi / 37
Soarele pe podeaua din bucătărie / 43
Viitor luminos / 47
Lido / 59
Ferentari / 72
În cămară / 77
Ecaterina și dușmanul de clasă / 90
O femeie nepotrivită / 96
Vigilență / 101
Vânătoarea și singurătatea / 109

Oricum, un început / 116
Excursie / 118
Oferta lui Borza / 130
Cei învinși / 135
Ingeniosul inginer Ionescu / 139
Vărsare de sânge / 147
Dispărut / 156
Piața Galați / 165

Partea a treia

IULIE 1980 – MAI 1982

Lumină albă / 179
Întoarcere / 187
Ce se întâmplă cu muzica? / 191
Timpul căderii / 204
Le repos du guerrier / 216
Căciuliță roșie, lac gri-albăstrui / 227
Beluga / 233
Amantul / 239
Sfârșitul / 243
Umbra lui Baal / 249
Comitetul de bloc / 257
Iubit și admirat / 263
Direcția Șase / 267
Fisuri / 269
Sub ochiul sever al partidului / 274
Atelierul lui Baal / 280
Drumul în Colentina / 288
Aiud / 291
Lapte, miere, un loc bun la coadă / 293
Nu trebuie să supraviețuiască toți / 297
Sarcina de partid / 306
Ultimele patru lucruri / 314

Partea a patra
AUGUST 1983 – AUGUST 1984

- Amnistia / 321
Cutia de chibrituri / 329
O contribuție a Consiliului pentru Cultură
și Educație Socialistă / 332
O zi pentru noi / 339
Eternul Lenin / 344
O floare luminoasă / 346
Sindicatul din pădure / 353
Ascunzătoarea / 359
Fiică / 364
La capătul lumii / 371